

3 pav. Radiniai iš šurfo 1. D. Kontrimo nuotr.

Fig. 3. Finds from test pit 1.

galima teigti, jog šioje vietoje galėjo būti akmens amžiaus stovyklavietė, tačiau kultūrinis sluoksnis čia jau permaišytas tiesiant ankstesnes komunikacijas. Toliau į ŠR (šurfai 4–7) kultūrinis sluoksnis permaišytas ir neintensyvus. Supiltiniuose sluoksniuose tarp XX a. šiukšlių rasta ir pavienių XVII–XVIII a. žiestų glazūruotų ir neglazūruotų puodų šukių (3 pav.).

Ištyrus šurfus M. Biržytės gatvėje buvo atliekami tranšėjos kasimo žvalgymai, kurių metu fiksuotos 4 jos vietos. Tranšėja kasta iki 50–70 cm gylio. Žvalgant tranšėjos kasimą rasta XVIII–XIX a. puodų šukių, tarp kurių pasitaikė ir pavienių XVII a. šukių bei smulkių koklių fragmentų.

Ištyrus šurfus **Vytauto** gatvėje nustatyta, kad čia archeologiškai vertingas kultūrinis sluoksnis nesusiformavęs arba neišlikęs – gruntas permaišytas tiesiant komunikacijas ir gatvės dangą. Tarp XIX–XX a. radinių aptikta tik keletas pavienių XVIII a. puodų šukių.

The Field Evaluation in Veisiejai

In 2011, 14 test pits (a total of 31.5 m^2) were excavated during an evaluation in M. Biržytės and Vytauto Streets in the historical part of the city of Veisiejai (S Lithuania) (Fig. 1). A 17th–18th-century, 30–90 cm thick cultural layer and 147 coeval finds were discovered. It was determined that the most intense cultural layer is in the SW part of M. Biržytės Street on the shore of Lake Ančia. Sherds of hand thrown pottery (Fig. 3), a fragment of a panel stove tile (*Blattkachel*) with part of the Radvila family coat-of-arms, and the corner of another decorated with a floral motif (Fig. 2) were found in test pits 1 and 2. The discovered stove tiles date to the first half of the 17th century and are connected to the former Veisiejai Manor house.

VELIUONA

Tomas Ivanauskas

Nemuno gatvė 5

2011 m. rugsėjo mėnesį Veliuonos senojo miesto vietoje (UK 13009), sklype Nemuno g. 5 buvo atliekami žvalgomieji tyrinėjimai. Veliuonos (Junigėdos) pilis pirmą kartą istoriniuose šaltiniuose paminėta 1291 m. Petro Dusburgiečio kronikoje. Ši data žymi oficialią miestelio istorijos pradžią, nors teigiama, kad pirmieji gyventojai į šias apylinkes atkeliavo dar akmens amžiuje. Iki XV a. gyventojai gyveno papilyje – čia ir susiformavo miestelio branduolys. XV a. pradžioje, gausėjant gyventojų skaičiui, formavosi miesto infrastruktūra. Pamažu žemutinė miestelio dalis

1 pav. Radinių pavyzdžiai: 1 – puodynės briaunos fragmentas, 2 – puodo briaunos fragmentas, dekoruotas bangele, 3 – dubens briaunos fragmentas vidine glazūruota puse, 4 – puodo briaunos profiliuotas fragmentas. T. Ivanausko nuotr.

Fig. 1. Examples of the discovered artefacts: 1 – a jar rim sherd, 2 – a pot rim sherd decorated with a wavy line, 3 – a bowl rim sherd with a glazed inner side, 4 – a pot rim sherd.

pradėjo plėstis R ir V kryptimis, palei Nemuno terasos apačią (Kvizikevičius L., Veliuonos ištakos ir urbanistinės raidos bruožai XV–XVIII a. archeologinių šaltinių duomenimis, *Veliuona*, Vilnius, 2001, p. 112–114). 1501–1507 m. Žygimantas Senasis suteikė miestui savivaldą – Magdeburgo teisę. Veliuona tapo penktuoju Lietuvos miestu, gavusiu šią teisę. Teritorijoje, kurioje atlikti tyrimai, sodybos kūrėsi XVII–XVIII a.

Sklype, rekonstruojamo pastato priestato vietoje buvo atlikti žvalgomieji tyrinėjimai – tirta 2x6 m perkasa – iš viso 12 m^2. Tyrimų metu nustatyta, kad po 20–50 cm paviršiuje esančios pilkos–rusvos žemės sluoksniu yra iki 2,1 m storio plūkto molio sluoksnis. Buvęs žemės paviršius – juoda daržų žemė yra 2–2,1 m gylyje nuo dabartinio žemės paviršiaus. Šio sluoksnio storis siekia 30–40 cm, o įžemis pasiektas 2,5 m gylyje nuo dabartinio žemės paviršiaus. Plūkto molio sluoksniu buvo siekiama aukštinti esamą reljefą, kadangi sklypas nuo Nemuno upės nutolęs apie 120 m ir buvo dažnai užliejamas potvynių metu. Tyrimų metu rasti radiniai (iš viso 328 vienetai) – surūdijęs metalinis durų tvirtinimo elementas, 2 metalinės surūdijusios vinys, butelio dugno fragmentas ir buitinės keramikos šukės. Rasta buitinė keramika pagal technologinius požymius gali būti skirstoma į tradicinę krašto arba vadinamąją kaimo keramiką, kuri yra išdegta redukcinėje aplinkoje, ir miesto keramiką – oksidacinėje aplinkoje išdegtą keramiką, kuri dar vadinama Naujųjų laikų keramika (1 pav.). Oksidacinė keramika sudaro tik 7,8 % visos rastos keramikos. Rasti radiniai datuojami XVII–XIX a.

Nemuno St. 5

In September 2011, an excavation was conducted at Nemuno St. 5 in Veliuona. Based on the historical data, Veliuona was mentioned for the first time in 1291, which marks the official beginning of the town's history. In the excavated area, the first houses were built in the 17th–18th centuries. A 2 x 6 m area (a total of 12 m^2) was excavated and a 2–2.1 m thick clay layer was discovered under a 20–50 cm thick layer of grey – brown soil. The former ground's surface, i.e. black garden soil, is 2 to 2.1 m from the present surface, sterile soil being reached at a depth of 2.5 m. 328 artefacts were found: a rusty metal door hasp, two corroded metal nails, a bottle base shard, and sherds of household pottery. The pottery, on the basis of the technological features, can be divided into traditional or rustic pottery and urban or modern pottery (Fig. 1). The finds date to the 17th–19th centuries.